

Commissiedebat Verduurzaming Industrie – 17 oktober 2024

De Nederlandse industrie zit midden in een lange emissiereductiemarathon waarvan al een groot deel is afgelegd: Nederland heeft haar uitstoot in de afgelopen 34 jaar, sinds 1990, met 36% teruggebracht en de industrie zelfs al met 46%. We hebben echter het eenvoudige en vlakke gedeelte van het parcours gehad. Niet alleen dat: het tempo moet ook flink omhoog. Het Europese Emissiehandelssysteem dwingt namelijk af dat het gedaan is met industriële emissies vanaf ongeveer 2039. Dat betekent dat we nog 14 jaar hebben om de resterende 54% aan industriële emissies te reduceren. Een eindsprint van gigantische proporties is de enige optie die rest.

Zorgelijk daarbij is dat investeringen in de industrie juist volledig lijken weg te vallen en naar verwachting verdere verduurzaming stagneert vanaf 2025. Het recent verschenen [Rapport Draghi](#) bevestigt dit: de Europese industrie verliest terrein, en mist voldoende overheidsondersteuning en financieringsmogelijkheden om reductiedoelen te halen, alsook om te investeren in duurzame alternatieven.

De huidige realiteit is dat investeringen in duurzame alternatieven binnen en buiten de Europese Unie nauwelijks schaal krijgen. Dit betekent dat wanneer Europa niet nieuw investeringsperspectief weet te creëren voor haar eigen industrie, het haar bestaande industrie kan verliezen binnen nu en pakweg 15 jaar en afhankelijk wordt van productie van buiten de EU. Of productie buiten de EU duurzaam zal zijn is de vraag, we hebben er dan in ieder geval nauwelijks invloed op. Bovendien verliest Europa daarmee veel autonomie.

De oproep aan Den Haag, en Brussel, is dan ook om Industriebeleid en Klimaatbeleid aan elkaar te koppelen en daarmee nieuw investeringsperspectief te creëren. Voor decarbonisatie van bestaande activiteiten en vraag naar gedecarboniseerde producten. Daarmee zal de industrie, als afnemer van duurzame energie, ook de markt van deze energie verder kunnen aandrijven. Want, zoals uit een eerdere [probleemanalyse door PwC](#) in opdracht van de NVDE bleek, groeit de vraag naar duurzame energie onvoldoende sterk om groei in aanbod te blijven faciliteren, onder andere door lage investeringszekerheid in de industriële keten.

De focus in deze klimaatmarathon moet nu liggen op de eindsprint. Een lange eindsprint naar 2040 die alleen succesvol kan zijn als er **nieuwe economisch perspectief** geschapen wordt zodat investeringen op gang kunnen komen en niet onnodig geblokkeerd worden door te specifieke beleidsmaatregelen, waarbij **noodzakelijke infrastructuur sneller wordt gerealiseerd** en **kosten voor de industrie worden verlaagd**.

Nieuw Economisch Perspectief

- **Normeer de afname van duurzame en gedecarboniseerde industriële producten** – zoals dat al wordt gedaan voor biobrandstoffen (middels Hernieuwbare Brandstofeenheden: HBE's) en aanstaande is voor Groen Gas (middels de bijmengverplichting). Via normering van de vraag worden eindgebruikers verderop in de keten verplicht om voor een deel in Nederland of Europa geproduceerde duurzame en gedecarboniseerde industriële producten te kopen. Zo wordt een eventuele meerprijs betaald door de markt, en is er minder noodzaak voor subsidie. Bovendien geeft het bedrijven die verduurzamen toegang tot een nieuwe groeiende markt en een basis om te investeren. Normering betekent wel dat infrastructuur voor snelle opschaling gereed moet zijn. Er is daarmee geen tijd te verliezen met het creëren en opschalen van infrastructuur voor elektriciteit, CO₂ en waterstof.
- **Verhoog de ambitie van Maatwerk: stuur op Net Zero.** Maatwerk, met het doel om additionele emissiereductie te bewerkstelling bij de grootste emitters, is nu ingericht als tussensprint naar 2030. Maar de tijd voor een tussensprint is op, nu de procedures voor uitrol van infrastructuur niet snel genoeg gaan en investeringen opdrogen. Maatwerk moet daarom niet langer alleen gaan over gedeeltelijke decarbonisatie tot 2030, maar over het volledige pad naar Net Zero in 2040 met een visie op de positionering van de industrie in 2050 en de wijze van beleidsmatige ondersteuning over die periode. We zien dat het huidige beleid, gericht op de tussensprint, onvoldoende investeringsperspectief geeft om de eindstreep - slechts enkele jaren later - te halen. We verliezen kostbare tijd en lopen het gevaar dat publiek geld gaat naar bedrijven die na 2030 alsnog geen toekomst blijken te hebben, of waarvoor dit pad voor de overheid te kostbaar wordt. Met een 'Net Zero 2040' focus borgen we ook dat ondersteuning alleen gaat naar bedrijven met een concreet stappenplan om uiterlijk in 2040 CO₂-neutraal te zijn. Juist die bedrijven verdienen extra ondersteuning.
- **Zorg voor een gecoördineerde ontwikkeling van vraag, aanbod en infrastructuur voor de gehele keten van elektrificatie.** Creëer positieve prikkels voor elektrificatie en flexibele vraag, om een antwoord te kunnen bieden in de vele [uitdagingen](#) waar de keten van (directe en indirecte) elektrificatie tegenaan loopt. Beleidsinstrumenten die er nu zijn, en in de nabije toekomst zullen komen, moeten op elkaar inhaken om ontwikkelingen van elektrificatie voort - of zelfs in gang - te zetten, door onder andere investeringsrisico's te verlagen.
- **Regionale Clusteraanpak voor Cluster 6 is een kans.** Voor de industrie buiten de vijf grote industrieclusters (cluster 6) kan de in het Regeerprogramma aangekondigde Regionale Clusteraanpak voor bedrijfsoverstijgende uitdagingen een grote kans zijn. Neem in deze clusteraanpak ook mee: nieuwe bedrijven die aansluiten bij groeimarkten en bij nieuwe technologie, de provinciale energie-intensieve regio's en de samenwerking over de grens.

Noodzakelijke infrastructuur sneller realiseren

- **Realiseer de Delta Rhine Corridor (DRC) uiterlijk in 2029 middels een crisisaanpak.** [NVDE vindt het zeer teleurstellend](#) dat de aanleg van de DRC forse vertraging oploopt: de realisatie van buisleidingen en kabels dreigt van 2028 naar tenminste 2032 te verschuiven. Dit heeft grote negatieve gevolgen voor investeringsbesluiten van het bedrijfsleven, en maakt het behalen van doelen uit de Europese richtlijnen voor onder meer groene waterstof en CO₂-opslag vrijwel onmogelijk. Juist door deze infrastructuur voor waterstof, CO₂, ammoniak en gelijkstroom kan de industrie verduurzamen en de leveringszekerheid en concurrentiepositie versterken. Het motto van het Hoofdlijnenakkoord bevat het woord 'lef', precies wat nodig is om dit project vlot te trekken. Streef niet naar het minimaliseren van risico's, maar ga uit van acceptabele risico's. Wees creatief en pak de ruimte die Europese richtlijnen bieden voor onorthodoxe oplossingen. Stuur ambtenaren en overheidsdeelnemingen daar ook op aan.
- **Prioriteer kortere doorlooptijden: 2 jaar voorbereiden, 2 jaar bouwen.** Eerder presenteerde de NVDE een [actieagenda kortere doorlooptijden energietransitieprojecten](#) met voorstellen om sneller te kunnen bouwen. Dit is essentieel, onder andere voor de waterstofbackbone, DRC, importterminals, energieopslag en verzwaring van elektriciteitsnetten. Kijk niet alleen naar juridische oplossingen, maar ook naar snellere werkwijzen. Ook moet er snel een juridisch houdbare stikstofvrijstelling komen voor energietransitieprojecten, in lijn met de [aangenomen motie Flach c.s.](#). Het streven moet zijn: 2 jaar voorbereiden, 2 jaar bouwen. Implementeer zo snel mogelijk de [bepalingen vanuit de REDIII](#) rondom versimpelen en versnellen van vergunningsprocedures.

Kosten verlagen

- **Werk aan lagere energiekosten.** De Nederlandse industrie heeft veel hogere energiekosten dan omringende landen (zie eerder onderzoek van [E-Bridge](#)). Dit komt vooral door het weggeven van voordelen in de afgelopen jaren. Afbouwen van dit soort voordelen kan wel, maar enkel in Europees verband. De huidige situatie ondermijnt de concurrentiekracht van bedrijven en maakt Nederland onaantrekkelijker voor nieuwe investeringen in de energietransitie. Grootverbruikerskortingen op duurzame energie en/of andere positieve prikkels passend bij het nieuwe energiesysteem en internationale concurrentie kunnen blijven bestaan, mits bedrijven concreet werk maken van energiebesparing en duurzame energie, en gecommitteerd zijn aan een ambitieus verduurzamingsplan.
- **Het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) helpt om internationale verschillen in CO₂-beprijzing te overbruggen**, mits deze op tijd wordt ingevoerd. Naast snelle invoering is het nodig dat een groter deel van de industrie onder CBAM valt, en het ook halffabricaten en eindproducten dekt.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.